

Nr 99.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändring av §§ 9 och 12 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907; given Stockholms slott den 21 februari 1913.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva

I. att § 9 3:o) i nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må erhålla följande ändrade lydelse:

3:o) Tjänstemän vid distrikten, vilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent av arvudet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande därav, att beloppet av nämnda ersättning ej må överstiga:

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	.....	kr. 2,000
» » » » » 6 » » »	.....	» 1,800
» » » » » 5 » » »	.....	» 1,500
» » » » » 4 » » »	.....	» 1,100
» » » » » 3 » » »	.....	» 850
» » » » » 2 » » »	.....	» 650,

skolande dock för kvinnlig kontorsskrivare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare högsta ersättningen utgöra 400 kronor.

b) å övriga stationer:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	kr. 1,700
» » » » » 6 » » »	» 1,500
» » » » » 5 » » »	» 1,200
» » » » » 4 » » »	» 900
» » » » » 3 » » »	» 700
» » » » » 2 » » »	» 550,

skolande dock för kvinnlig kontorsskrivare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare högsta ersättningen utgöra 350 kronor.

II. *dels* att § 12 i samma avlöningsreglemente må erhålla följande ändrade lydelse:

Dyrorstillslägg utgår med 60 kronor om året till tjänstemän av *lägre grad*, vilkas arvode icke överstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, vad Stockholmstrakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älvsjö, Järva och Värtan.

Kallortstillslägg utgår:

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Bräcke till och med Jörn jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örnsköldsvik och Vännäs—Umeå, samt från Järpen till och med Duved, bandelen från Lit till och med Volgsjön med bilinjerna Jämtlands Sikås—Hammerdal och Ulriksfors—Strömsund samt bandelen Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen med fem kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Duved till riksgränsen bortom Storlien, från Jörn till och med Polcirkeln jämte bilinjerna Boden—Luleå och Boden—Morjärv ävensom bandelarna Morjärv—Lappträsk—Veittjärvi—Karungi—Matarengi och Älvsby—Piteå med tio kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget och Gällivare—Koskullskulle med femton kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen, med undantag av tjänstemän tillhörande banavdelningen å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med tjugukronor i månaden; samt

för nyssnämnda tjänstemän vid banavdelningen med trettio kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg skola anses tillhöra lönen.

och dels att kallortstillägget för de bandelar, för vilka sådan förman förut ej varit i avlöningsreglementet fastställd, skall utgå från respektive bandelars öppnande för trafik.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden PETERSSON,
                   SCHOTTE,
                   BERG,
                   BERGSTRÖM,
                   friherre ADEL SVÄRD,
                   PETRÉN,
                   STENSTRÖM,
                   LARSSON,
                   SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

På sätt det vid 1912 års statsverksproposition fogade protokoll över civilärenden utvisar, erinrade jag vid behandlingen av järnvägsstyrelsens anslagskrav för husbyggnader, att Kungl. Maj:t under år 1911 föranstaltat om en utredning i syfte att utröna, huruvida icke, utan att ändamålsenligheten äventyrades eller underhållskostnaderna allt för mycket ökades, kostnaderna för uppförande av boställshus kunde nedbringas.

Den kommission, åt vilken denna utredning anförtrotts, hade hemställt, att det måtte tagas i övervägande, huruvida icke sådan ändring i boställsstaten för den lägsta tjänstemannagruppen, banvakter, stationskarlar m. fl., lämpligen borde vidtagas, att dessa tilldelades två rum och kök i stället för, såsom nu är fallet, ett rum och kök; och hade kommissionen utarbetat förslag till boställshus med sådan anordning. Då jag funnit beloppet av den utav denna anordning följande kostnads-

Ändring
 av § 9 3:o)
 i avlönings-
 reglementet
 för tjänstemän
 vid statens
 järnvägar.

ökningen ej alltför betydande, ansåg jag mig, med hänsyn jämväl till de otvivelaktiga fördelarna av tvårumslägenheter ur hygienens synpunkt, böra förorda den av kommissionen ifrågasatta anordningen.

I sin skrivelse den 30 maj 1912 angående utgifterna för kapitalökning biträdde Riksdagen vad i detta avseende anförts, men underströk därvid mitt till nämnda statsrådsprotokoll gjorda uttalande, att ifrågasatt varande personal icke skulle erhålla ovillkorlig rätt till tvårumslägenheter och att således några kostnader för ombyggnad av äldre boställshus icke skulle framkallas genom att tvårumslägenheter nu anordnas.

Genom nådigt brev den 29 juni 1912 har därefter Kungl. Maj:t anbefallt järnvägsstyrelsen att inkomma med underdånigt förslag till ändring av de genom nådigt brev den 31 december 1907 givna bestämmelser i fråga om storleken av tjänstemän tillkommande bostad, i syfte att den lägsta tjänstemannagruppern må kunna tilldelas lägenhet om två rum och kök.

I sistnämnda nådiga brev stadgas i berörda avseende följande.

»Bostadens storlek bestämmes, vad angår förste vaktmästare och vaktmästare hos järnvägsstyrelsen, av styrelsen, och beträffande tjänstemän vid distrikten av vederbörande distriktsförvaltning, dock med iakttagande att ej större lägenhet må tilldelas åt:

---

kvinnlig kontorsskrivare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare ..... än ett rum med eldstad, allt med tillhörande kök, källare m. m.»

I skrivelse den 14 februari 1913 har nu styrelsen inkommit med förslag i ämnet.

I sammanhang därmed har styrelsen anført, att en ändring bör ske jämväl i § 9 3:o) i gällande avlöningsreglemente. Enligt detta stadgande äga tjänstemän vid distrikten, vilka ej åtnjuta fri bostad, uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent av arvudet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas, dock med iakttagande att ersättningen är begränsad till ett visst maximibelopp. Detta maximibelopp åter är beroende på det antal rum, som en tjänsteman kan erhålla, och utgör för en tjänsteman, som kan erhålla ett rum och kök, 400 kronor å station, där ersättningen utgår med 40 procent av arvudet, och 350 kronor å övriga stationer. För tjänsteman, som kan erhålla två rum och kök, utgöra motsvarande belopp 650, respektive 550, kronor.

Järnvägs-
styrelsen.

Med hänsyn därtill att högsta arvodet för den lägsta tjänstemannagruppen utgör 1,140 kronor skulle alltså, därest nådiga brevet den 31 december 1907 ändrades på ovan angivna sätt, utan att en motsvarande ändring gjordes i § 9 i avlöningsreglementet, följden bliva den, att ersättningen för bostad och bränsle till de befattningshavare, tillhörande nyssnämnda grupp, vilka uppnått högsta arvodet, skulle komma att ökas, å stationer, där ersättningen utgör 40 procent, från 400 till 456 kronor samt å stationer, där ersättningen utgör 350 kronor, från 350 till 399 kronor, allt för år räknat. I näst högsta lönegraden skulle ökningen endast bliva 8, respektive 7, kronor om året.

Styrelsen har ansett det vara ur flera synpunkter olämpligt att låta en dylik ökning inträda åtminstone för närvarande, innan frågan om en allmän lönereglering upptagits till prövning. Till en början framhåller styrelsen i detta avseende, att syftet med den ifrågasatta ändringen i nådiga brevet den 31 december 1907 endast varit, att styrelsen skulle vara oförhindrad att i de boställshus, som hädanefter uppföras, inreda de för befattningshavare i den lägsta tjänstemannagruppen avsedda lägenheter med två rum och kök, utan att därvid någon avsevärd ökning borde ske i hela lägenheternas yttinnehåll, sådant det för närvarande är tillmätt för de under senare åren till ifrågavarande personal upplåtna boställslägenheterna om ett rum och kök. Då sålunda under en längre tid framåt den övervägande största delen av nämnda personal, som åtnjuter bostad in natura, kommer att innehava lägenheter om allenast ett rum och kök, har styrelsen icke funnit anledning föreligga att nu öka ersättningen för bostad och bränsle för en del av den personal, som uppbär dylik ersättning, och detta så mycket mindre, som en dylik ökning kan komma att i vissa fall medföra obenägenhet hos personalen att emottaga erbjuden tjänstebostad. Styrelsen har alltså förordat, att sådan ändring vidtages i formuleringen av § 9 i gällande avlöningsreglemente, att de där angivna maximibeloppen för ersättning för bostad och bränsle icke komma att höjas.

Departements-
chefen.

Järnvägsstyrelsens förevarande förslag torde stå i full överensstämmelse med de av mig här ovan omförmälta uttalandena år 1912 angående bostadsförbättringen för personalen.

Lika litet som avsikten med denna reform var att i ett slag övergå till en dyrbarare bostadsanordning, lika litet ville man på en omväg införa en löneförhöjning för den personal, som åtnjuter bostadsersättning. Då sistnämnda verkan inträder, om ej en ändring vidtages i avlönings-

reglementets bestämmelser i ämnet, torde, på sätt styrelsen anfört, en ändring här erfordras.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva

att § 9 3:o) i nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må erhålla följande ändrade lydelse:

3:o) Tjänstemän vid distrikten, vilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent av arvudet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande därav, att beloppet av nämnda ersättning ej må överstiga:

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	.....	kr. 2,000
» » » » » 6 » » »	.....	» 1,800
» » » » » 5 » » »	.....	» 1,500
» » » » » 4 » » »	.....	» 1,100
» » » » » 3 » » »	.....	» 850
» » » » » 2 » » »	.....	» 650,

skolande dock för kvinnlig kontorsskrivare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare högsta ersättningen utgöra 400 kronor.

b) å övriga stationer:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	.....	kr. 1,700
» » » » » 6 » » »	.....	» 1,500
» » » » » 5 » » »	.....	» 1,200
» » » » » 4 » » »	.....	» 900
» » » » » 3 » » »	.....	» 700
» » » » » 2 » » »	.....	» 550,

skolande dock för kvinnlig kontorsskrivare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare högsta ersättningen utgöra 350 kronor.

Enligt § 12 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 utgår kallortstillägg:

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Bräcke till och med Jörn jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örusköldsvik och

Ändring av § 12 i avlöningsreglementet.

Vännäs—Umeå samt från Järpen till och med Duved med fem kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Duved till riksgränsen bortom Storlien, samt från Jörn till och med Polcirkeln jämte bilinjerna Boden—Luleå och Boden—Morjärv med tio kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget och Gällivare—Koskullskulle med femton kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen med undantag av tjänstemän, tillhörande banavdelningen å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med tjugu kronor i månaden; samt

för nyssnämnda tjänstemän vid banavdelningen med trettio kronor i månaden.

Järnvägs-
styrelsen.

I skrivelse den 29 oktober 1912 har järnvägsstyrelsen nu anfört, att, sedan ovan omförmälda bestämmelser tillkommit, dels nya statsbanelinjer öppnats för allmän trafik, dels ock av Riksdagen beslutats byggande av dylika linjer, allt i sådana trakter, att kallortstillägg enligt järnvägsstyrelsens mening bör utgå jämväl till de tjänstemän, som äro eller bliva anställda vid ifrågavarande linjer.

De linjer, som järnvägsstyrelsen sålunda avser, äro:

dels de för allmän trafik då redan öppnade linjerna Östersund—Häggenås, Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen samt Morjärv—Lappträsk,

dels den inom den närmaste framtiden för trafik färdiga bandelen Häggenås—Ulriksfors,

dels ock de under byggnad varande linjerna Ulriksfors—Volgsjön, Älvsby—Piteå och Lappträsk—Veittjärvi—Karungi—Matarengi.

En jämförelse i avseende å klimatiska och naturförhållanden mellan ovannämnda banlinjer och sådana linjer, där kallortstillägg, på sätt ovan nämnts, nu utgår, giver, fortsätter järnvägsstyrelsen, vid handen, att, vad till en början angår bandelen Östersund—Ulriksfors med bispår Jämtlands Sikås—Hammerdal och Ulriksfors—Strömsund ävensom den under byggnad varande linjen Ulriksfors—Volgsjön, den närmast Östersund liggande linjen Östersund—Lit bör likställas med linjen Östersund—Järpen, där kallortstillägg ej utgår, och att sålunda kallortstillägget bör taga sin början först norr om Lit. Då ovannämnda förhållanden å hela återstående linjen från Lit till Volgsjön enligt järnvägsstyrelsens mening äro jämförliga med dem, som råda å linjen Järpen—Duved, där kallortstillägg utgår med fem kronor i månaden, anser styrelsen kallortstillägg med samma belopp böra utgå å berörda linje. Linjen Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen anser styrelsen i förevarande

avseende böra likställas med linjen å ömse sidor om Bastuträsk, där kallortstillägg med fem kronor i månaden för närvarande utgår.

Med linjen Boden—Morjärv, där kallortstillägg utgår med tio kronor i månaden, finner järnvägsstyrelsen böra likställas denna linjes fortsättning d. v. s. bandelen Morjärv—Lappträsk—Veittjärvi—Karungi—Matarengi.

Vad slutligen angår linjen Älvsby—Piteå, anser styrelsen å denna linje kallortstillägg böra, i likhet med vad som äger rum å linjen å ömse sidor om Älvsby, utgå jämväl med tio kronor i månaden.

Med stöd av det sålunda anförda hemställer järnvägsstyrelsen, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgiva, att § 12 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må erhålla den ändrade lydelse, som påkallas av de ifrågasatta nya bestämmelserna om kallortstillägg.

Kallortstillägg hava till ändamål att reglera avlöningsförhållandena för den i övre Norrland stationerade statsbanepersonalen med hänsyn till där rådande svåra klimatiska förhållanden och höga levnadskostnader. Departements-
chefen.

Järnvägsstyrelsens nu gjorda framställning avser, såsom ovan angivits, att bereda kallortstillägg åt tjänstemännen vid de statsbanelinjer, som tillkommit efter utfärdandet av 1907 års avlöningsreglemente eller som efter denna tidpunkt av Riksdagen beslutats men ännu ej färdigställts, och vilka äro belägna i trakter, där kallortstillägg bör utgå. Då billigheten kräver, att jämväl de tjänstemän, varom nu är fråga, komma i åtnjutande av kallortstillägg, samt järnvägsstyrelsens förslag i avseende å kallortstilläggets storlek synes vara upprättat i enlighet med härför hittills följda grunder, ber jag att få tillstyrka framställningen.

Kallortstillägget för de linjer, om vilka bestämmelse i sådant hänseende förut ej funnits intagen i avlöningsreglementet, torde böra utgå från respektive järnvägslinjers öppnande för trafik.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva,

dels att § 12 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 må erhålla följande ändrade lydelse:

Dyrortstillägg utgår med 60 kronor om året till tjänstemän av *lägre grad*, vilkas arvode icke överstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, vad Stockholmstrakten

angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älvsjö, Järva och Värtan.

Kallortstillägg utgår:

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Bräcke till och med Jörn, jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örnsköldsvik och Vännäs—Umeå, samt från Järpen till och med Duved, bandelen från Lit till och med Volgsjön med bilinjerna Jämtlands Sikås—Hammerdal och Ulriksfors—Strömsund samt bandelen Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen med fem kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Duved till riksgränsen bortom Storlien, från Jörn till och med Polcirkeln jämte bilinjerna Boden—Luleå och Boden—Morjärv ävensom bandelarna Morjärv—Lappträsk—Veittjärvi—Karungi—Matarengi och Älvsby—Piteå med tio kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget och Gällivare—Koskullskulle med femton kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen, med undantag av tjänstemän tillhörande banavdelningen å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med tjugu kronor i månaden; samt

för nyssnämnda tjänstemän vid banavdelningen med trettio kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg skola anses tillhöra lönen.

och dels att kallortstillägget för de bandelar, för vilka sådan förmån förut ej varit i avlöningsreglementet fastställd, skall utgå från respektive bandelars öppnande för trafik.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.
